

УДК 908(477):821.161.2.09(092)"18/19"

БІЛА Світлана – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (bilasvitlana24@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9506-2789>

ДРАГАН Володимир – аспірант кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (zosh3_borislav@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7423-4473>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.42.165066>

ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧІ ПОГЛЯДИ СТЕФАНА КОВАЛІВА У ПРАЦЯХ УКРАЇНСЬКИХ ГУМАНІТАРІЇВ ЧАСУ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Анотація. У статті охарактеризовано праці українських гуманітаріїв періоду незалежної України, у яких прямо чи опосередковано робився акцент на аналізі історико-краєзнавчих поглядів С. Коваліва. У процесі проведеного дослідження систематизовано, проаналізовано й узагальнено низку спеціальних та неспеціальних досліджень: монографій, наукових розвідок у періодичних виданнях, науково-публіцистичних праць, статей і повідомлень у регіональній пресі тощо. У ході зробленого аналізу, дотичної до порушеної теми історіографії, з'ясовано, що С. Ковалів був автором низки краєзнавчих досліджень, декількох спеціальних історичних, етнографічних і фольклорних праць. Окремо акцентується на тому, що дослідниками життя і діяльності С. Коваліва в період незалежності України було віднайдено, охарактеризовано й опубліковано ще недруковані різножанрові твори бориславського письменника та громадсько-освітнього діяча. У цьому плані упорядники зазначають, що у них С. Ковалів демонструє особливості важкого культурно-освітнього й соціально-економічного становища на західноукраїнських землях в останній чверті XIX – на початку XX ст.

Ключові слова: *Стефан Ковалів, незалежна Україна, історико-краєзнавчі погляди, творча спадщина, українські гуманітарії, монографії, дослідження, статті, повідомлення.*

Постановка проблеми. Досить довго ім'я знаного українського письменника, культурно-освітнього та громадсько-політичного діяча – Стефана Коваліва – було призабуте. І це при тому, що його постать посідала фігуруюче місце з-поміж українських письменників останньої чверті XIX – початку XX ст. У радянський період робилися певні спроби повернути велич імені С. Коваліва, проте це були незначні кроки. Зокрема, у 50-х рр. XX ст. спочатку опубліковано, а згодом, дещо в більшому об'ємі, перевидано зібрання художніх творів письменника. Водночас дослідниками творчої спадщини С. Коваліва акцентувалося на його педагогічних статтях і висловлюваннях, робилися певні спроби аналізувати історико-краєзнавчі праці тощо.

Найбільше постать С. Коваліва почала цікавити українських дослідників уже після проголошення Україною своєї незалежності. Це закономірно, адже в умовах її розбудови перед українським суспільством назріла нагальна потреба повернути все втрачене і забуте з метою переосмислення, вивчення та використання минулого задля поліпшення майбутнього. Саме в умовах розбудови української державності, модернізації української школи й освіти, вивчення й переосмислення історії рідного краю і т. д. залишена С. Ковалівим творча спадщина, стає актуальною для кола українських дослідників.

За підрахунками дослідників, перу С. Коваліва належить понад одинадцять десятків оповідань і нарисів, декілька десятків так званих «Дописів із Борислава» і приблизно чотири десятки педагогічних статей і методичних розробок [1]. Також він є автором низки історико-краєзнавчих праць, а це – немало краєзнавчих досліджень, декілька спеціальних історичних, етнографічних і фольклорних праць. Зважаючи на це, в добу незалежності України з'явилося ряд напрацювань, де автори прямо чи опосередковано аналізують історико-краєзнавчі погляди С. Коваліва. Актуальність їхнього змісту у сьогоденні зумовлюється передовсім тим, що у них представлено чимало інформаційно-статистичних відомостей про життя і побут мешканців Бори-

слава, соціально-економічний розвиток краю, про розвиток нафтопромислу й становлення робітничого класу у Східній Галичині і т. д.

У контексті хочемо зазначити, що цінність змісту праць С. Коваліва полягає у тому, що він, в основному, фігурував прямим свідком усіх тих явищ і подій, про які згодом писав у різножанрових працях. Фактично, це і є родзинкою творчості письменника, адже індивідуально побачене, почуте й особисто перевірене стало основним наповнювачем художньої канви його літературних творів і змісту інших праць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні немає спеціальних досліджень, де було б охарактеризовано праці українських гуманітаріїв періоду незалежності України, у яких прямо чи опосередковано робився акцент на аналізі історико-краєзнавчих поглядів С. Коваліва. У цьому плані можна лише згадати ті дослідження, у яких дослідники лише прямо чи опосередковано торкаються порушеної нами проблеми: книга Р. Горака *«Стефан Ковалів»* [7], монографія О. Колінько *«Стефан Ковалів. Мала проза крізь призму часу (сучасна інтерпретація)»* [12], монографія В. Гетьмана *«Освітня діяльність і педагогічні погляди Степана Коваліва»* [3]. Останнім часом окремі дослідники при розгляді різнобічної діяльності С. Коваліва побіжно зверталися і до аналізу окремих досліджень, де простежено його історико-краєзнавчі погляди [4; 5; 14].

Зважаючи на те, що наразі немає ґрунтового дослідження, яке б висвітлювало місце історико-краєзнавчих поглядів С. Коваліва у працях українських гуманітаріїв часу незалежності України, ставимо собі за мету проаналізувати вибрані праці тих дослідників, котрі якоюсь мірою вдавалися до аналізу його історико-краєзнавчої спадщини.

У період незалежності України (чи не вперше!) про С. Коваліва заговорив львівський дослідник М. Гнатюк, який у 1992 р. на сторінках журналу *«Дзвін»* умістив статтю *«Учитель життя людського»*, у котрій позитивно охарактеризував творчий доробок письменника, назвавши його *«знавцем людських душ»*. У дослідженні М. Гнатюк акцентує, що *«Серед когорти обдарованих митців Іван Франко називає і старшого за себе віку колегу по перу Стефана Коваліва – письменника, ім'я якого мало що гово-*

ривить сучасному читачеві. А між тим твори його, “крізь сльози всміхнуті нариси”, були досить популярні серед українського читача початку нашого століття. Можна вважати Стефана Коваліва письменником, твори якого торкаються “одного закутка” – промислового життя Борислава, “галицької Каліфорнії”, яка під кінець XIX ст. принесла незліченні багатства одним і розорення та занепад іншим» [6, 131].

Продовжуючи аналіз історико-краєзнавчої спадщини С. Коваліва, М. Гнатюк робить висновки, що «Багато з того, що написав письменник, стало набутокм історії і сьогодні викликає інтерес лише фахівців, які цікавляться історією Галичини 80-х – 90-х рр. Більша частина оповідань, маючи цінність з пізнавального боку, є гідним внеском у скарбницю художньої думки кінця XIX – поч. XX ст.» [6, 133].

Окрім згаданої праці, у 1992 р. на сторінках регіональної преси починають появлятися і публіцистичні повідомлення про С. Коваліва, де автори у контексті розповіді про життя і діяльність бориславського письменника торкаються його і краєзнавчої роботи. Зокрема, подібний допис був уміщений І. Паньківим на шпальтах дрогобицької газети «Галицька зоря» [17].

У 1997 р. на сторінках часопису «Галицька Брама» В. Гетьманом було уміщено статтю «Невтомний трудівник», у котрій автор намагається довести неоціненну значущість творчої спадщини С. Коваліва для сучасного суспільства, зокрема молоді. В основному, у згаданій статті йдеться здебільшого про педагогічну майстерність бориславського учителя, проте у деяких моментах, задля контексту, автор звертається й до аналізу його контактів з місцевим населенням і постійним стеженням за їхнім становищем тощо. З цього приводу дослідник зазначає: «*Стефан Михайлович відзначався надзвичайною скромністю, широким кругозором, тісним зв'язком з трудовим народом і був завжди готовим допомогти йому в складних життєвих справах. Особливо чудово почували себе, контактуючи з ним, робітники і селяни. Усе своє життя він думав про те, як допомогти трудящим вирватися з бідності і злиднів, у міру своїх можливостей...*» [2, 13].

Знаковим у напрямі всебічного вивчення життя і діяльності С. Коваліва, а також аналізу його творчої спадщини виявився 1998 р. Саме тоді, у Бориславі, упродовж 24–25 грудня прохо-

дила Всеукраїнська наукова конференція з нагоди 150-тиріччя від дня народження письменника: «*Стефан Ковалів та український літературний процес*». Зокрема, в ході роботи конференції було виголошено низку доповідей, у яких була заторкнута історико-краєзнавча діяльність С. Коваліва. Із подібним виступили Г. Бойко («*Стефан Ковалів про нафтовий і озекиритний промисел Борислава*»), О. Микулич («*Борислав у творчості Стефана Коваліва*»), Я. Грицак («*Стефан Ковалів і “Gazeta Naddniestranska”*»), М. Зубрицький («*Опис доріг до Борислава в оповіданнях І. Франка та С. Коваліва*»), Г. Гром («*Стефан Ковалів у шкільному краєзнавстві*») та ін. [20].

Ювілейний рік виявився також плідним щодо видання книг і виходу у світ дрібних публікації про С. Коваліва. Спочатку хочемо згадати книгу Р. Горака «*Стефан Ковалів*», приурочену саме 150-річчю від дня народження. Вона уміщує в собі чимало інформації про життя і діяльність бориславського письменника, його родину. Побіжно у дослідженні представлено окремі сюжети щодо його літературної творчості, формування історико-краєзнавчих поглядів, а також уміщено відомості про епістолярну та мемуарну спадщину, зроблено публікацію листів С. Коваліва до І. Франка та до О. Маковея тощо [7].

Окремою публікацією про архів С. Коваліва із колекції музею «*Дрогобиччина*» вийшла стаття О. Соловки, де дослідниця представила широкому загалу відомості про наповненість сімейного архіву бориславського письменника [19]. У контексті цього хочемо також зазначити, що дещо пізніше, у 2013 р. в музеї «*Дрогобиччина*» проходила документально мистецька виставка «*Стефан Ковалів і образки з “галицької Каліфорнії”*», де було виставлено у експозиціях всі одиниці зберігання із сімейного архіву С. Коваліва. Виставка супроводжувалось брошуркою, у котрій подано опис усіх одиниць збору експозицій, упорядником якої також є О. Соловка [9].

Деякі статті про С. Коваліва було опубліковано на сторінках бориславської газети «*Нафтовик Борислава*» (автор О. Микулич) [15; 16] та дрогобицької газети «*Галицька зоря*» (автор О. Кравець) [13]. Щодо їхнього змісту, то автори детально констатують основні сюжети з біографії С. Коваліва, відзначаючи при цьому його внесок у вивчення минулого рідного краю.

Окремі статі про С. Коваліва, котрі приурочувалися його 150-річчю від дня народження, виходили також і впродовж 1999 р. Зокрема, на шпальтах газети «Літературна Україна» Р. Горак опублікував статтю «*Стефан Ковалів: до 150-річчя від дня народження*» [8], а Р. Пастух на сторінках газети «*За вільну Україну*» – «*Учитель, письменник, патріот*» [18]. Згадані статті є типовими, у них акцентується на основних віхах життя та діяльності, де в контексті звертається увага на внесок С. Коваліва у вивчення історії рідного краю.

Значної уваги заслуговує монографія О. Колінько «*Стефан Ковалів. Мала проза крізь призму часу (сучасна інтерпретація)*», котра побачила світ у 2002 р. [12]. На її сторінках дослідниця у розділі «*“Пишу, що бачу і чую”*: художня парадигма малої прози С. Коваліва. Традиції та новаторство» репрезентує аналіз історико-краєзнавчих зацікавлень С. Коваліва, а саме – теми сільського життя і побуту в його художньому осмисленні, його внесок при висвітленні проблеми «*еміграційної гарячки*» наприкінці ХІХ – початку ХХ ст., характеристику бориславського циклу С. Коваліва тощо [12, 25–63].

Роблячи глибокий аналіз літературних праць С. Коваліва, які також мають історико-краєзнавчий характер, О. Колінько наголошує на тому, що його твори про Борислав є оповідними за характером, а за викладом художнього матеріалу подібні до нарисів чи до ескізних за найбільш конкретно-розючих фактів, за якими особисто спостерігав письменник у «*галицькій Каліфорнії*». Вони об'єднані спільною темою, яку розкривають з різних боків, а це, своєю чергою, створює широкий діапазон зображуваного. Твори С. Коваліва про Борислав єднають зміст і мотиви, що у сукупності представляє трагедію людської особистості в тогочасному суспільстві, показують причини і наслідки цих проблем тощо. Фактично у кожному творі бориславського циклу, С. Ковалів торкається проблеми жадоби до збагачення, яка призводить до морального звиродніння багатих верст тогочасного бориславського суспільства [12, 60].

Побіжно зазначимо, що у 2006 р. вийшла монографія В. Гетьмана «*Освітня діяльність і педагогічні погляди Степана Коваліва*», де представлено окремі аспекти історико-краєзнавчих пог-

лядів Стефана Ковалів через призму педагогічної та громадсько-освітньої діяльності [3].

Окрім цього, упродовж останніх років побачили світ декілька видань з недрукованої спадщини С. Коваліва, де розміщені художні твори, статті, нариси, казки, щоденник, листування письменника тощо, зміст котрих дає можливість дослідникам глибше пізнати специфіку висвітлення окремих сюжетів з історії рідного краю його часу [10; 11]. Зазначимо, що згадані видання уміщують в собі передмови та післямови, де автори-упорядники звертають увагу на значущості досі ще неопублікованої різножанрової спадщини С. Коваліва, зазначаючи, що «...творчість була для Коваліва єдиною трибуною, з якої він міг прокричати на весь голос свій біль, свій гнів, своє обурення...» [10, 5]. Також акцентується зокрема, на тому, що «С. Ковалів систематично проводив екскурсії на нафтопромисли нашого міста, у гори, сам любив подорожувати по Карпатах, і на основі своїх спостережень і спілкувань з людьми написав нарис “Гуцули”... Глибоко вивчаючи процеси, що відбувалися в той час на нафтопромислах Борислава та у навколишніх селах, письменник у 1881 році почав писати художні твори та статті на різні теми, які за допомогою Івана Франка друкувалися у різних журналах Львова, Чернівців, Коломиї» [10, 199].

Підкреслимо, що чимало дослідників (М. Шалата [21], С. Гіряк [4; 5], О. Микулич [14] та ін.) у контексті аналізу педагогічної, освітянської, громадської діяльності С. Коваліва зверталися до аналізу його історико-краєзнавчих праць. Наприклад, з цього приводу О. Микулич зазначає: «У своїй письменницькій творчості С. Ковалів проявив себе не лише у художній літературі, але й в публіцистичних, науково-популярних та історико-краєзнавчих працях» [14, 72].

Висновки. Аналіз згаданої історіографії дає усі підстави стверджувати, що в період незалежності України ім'я славетного бориславчанина – С. Коваліва – вийшло із забуття. Про це свідчить нагромаджений упродовж кінця ХХ – початку ХХІ ст. значний масив досліджень, у яких автори прямо чи опосередковано торкаються теми історико-краєзнавчих поглядів С. Коваліва. Ключовим акцентом цього доробку виступає схвальна думка про нинішню популяризацію історико-краєзнавчої творчої спадщини

письменника у контексті її неоціненної значущості при вивченні минулого рідного краю.

Перспективним напрямом залишається пошук нових досліджень з порушеної проблеми, які випали з нашого поля зору, а також аналіз праць поціновувачів творчої спадщини С. Коваліва, розміщених у мережі Internet, задля більш повного представлення широкому загалу їхнього значення у контексті вивчення минулого українського народу.

Джерела та література

1. Власюк А. Забутий письменник Стефан Ковалів [Електронний ресурс] / А. Власюк. – Режим доступу : <http://obozrevatel.com/author-column/zabutij-pismennik-stefan-kovaliv.htm?full=1>.
2. Гетьман В. Невтомний трудівник / В. Гетьман // Галицька Брама. – Борислав : Видавництво «Центр Європи», 1997. – № 8 (32). – серпень. – С. 12–13.
3. Гетьман В. Освітня діяльність і педагогічні погляди Степана Коваліва : монографія / В. Гетьман ; упоряд. Н. Калита. – Дрогобич : Вид-во ДДПУ, 2006. – 86 с.
4. Гірняк С. Стефан Ковалів: штрихи до мовного портрета / С. Гірняк // Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка / ред.-упоряд. В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря. – Дрогобич : Посвіт, 2015. – Вип. 12. – С. 248–254.
5. Гірняк С. Тексти творів Стефана Коваліва як репрезентанти мовних особливостей Східної Галичини / С. Гірняк // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови. – 2014. – Вип. 11. – С. 171–177.
6. Гнатюк М. Учитель життя людського / М. Гнатюк // Дзвін. – 1992. – № 7–8. – С. 131–136.
7. Горак Р. Стефан Ковалів. До 150-річчя від дня народження / Р. Горак. – Трускавець : «Франкова Криниця», 1998. – 127 с.
8. Горак Р. Стефан Ковалів: до 150-річчя від дня народження / Р. Горак // Літературна Україна. – 1999. – 22 квітня.
9. Документально-мистецька виставка «Стефан Ковалів і образки з галицької Каліфорнії». – Дрогобич : Музей «Дрогобиччина», 2013. – 28 с.
10. Ковалів С. Оповідання, статті, щоденник (З недрукованої спадщини) / С. Ковалів. – Дрогобич : Сурма – Львів – інститут МАУП, 2011. – 204 с.

11. Ковалів С. Оповідання. Казки. Листи (З недрукованої спадщини) / С. Ковалів. – Борислав, 2009. – 183 с.
12. Колінько О. Стефан Ковалів. Мала проза крізь призму часу (сучасна інтерпретація) / О. Колінько. – К. : Знання України, 2002. – 177 с.
13. Кравець О. До 150-річчя від дня народження Степана Коваліва / О. Кравець // Галицька зоря. – 1998. – 29 липня.
14. Микулич О. Борислав у творчості Стефана Коваліва / О. Микулич // Іван Зег. Серія : Видатні постаті у нафтовій історії міста Борислава. – Дрогобич : видавець Сурма С., 2008. – С. 72–82.
15. Микулич О. Вшануємо Стефана Коваліва / О. Микулич // Нафтовик Борислава. – 1998. – № 44 (6807). – 15 травня.
16. Микулич О. Талант, гідний подиву. До 150-річчя від дня народження Стефана Коваліва / О. Микулич // Нафтовик Борислава. – 1998. – № 86 (6849). – 9 жовтня.
17. Паньків І. Вчитель «Галицької Каліфорнії» / І. Паньків // Галицька зоря. – 1992. – 24 грудня.
18. Пастух Р. Учитель, письменник, патріот / Р. Пастух // За вільну Україну. – 1999. – 16 січня.
19. Соловка О. Архів Стефана Коваліва із колекції музею «Дрогобиччина» / О. Соловка // Борислав: минуле і сучасне : збірник статей, повідомлень та доповідей / упоряд. О.В. Микулич. – Дрогобич, 1998. – С. 37–39.
20. Стефан Ковалів та Український літературний процес : програма Всеукраїнської наукової конференції з нагоди 150-річчя від дня народження С. Коваліва. – Борислав. – 24–25 грудня 1998 р. – 4 с.
21. Шалата М. Невідоме з творчості С. Коваліва / М. Шалата // Ковалів С. Оповідання. Казки. Листи (З недрукованої спадщини) / С. Ковалів. – Борислав, 2009. – С. 3–12.

References

1. Vlasiuk, A. (2012). *Zabutiy pismennyk Stefan Kovaliv [Forgotten writer Stefan Kovalov]*. Retrieved from <http://obozrevatel.com/author-column/zabutij-pismennik-stefan-kovaliv.htm?full=1> [in Ukrainian].
2. Hetman, V. (1997, August). *Nevtomnyi trudivnyk [Tireless Worker]*. *Halytska Brama – Galician Brama*, 8 (32), pp. 12–13. Boryslav: Vydavnytstvo «Tsentr Yevropy» [in Ukrainian].
3. Hetman, V. (2006). *Osvitnia diialnist i pedahohichni pohliady Stepana Kavaliva [Educational activity and pedagogical views of Stepan Kavaliv]*. N. Kalyta (Ed.). Drohobych: Vyd-vo DDPU [in Ukrainian].
4. Hirniak, S. (2015). *Stefan Kovaliv: shtrykhy do movnoho portreta [Stefan Kovaliv: strokes to the linguistic portrait]*. In V. Ilnytskyi, A. Dush-

nyi, I. Zymomria (Eds.), *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka – Actual questions of the humanities: interuniversity collection of scientific works of young scientists of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 12, 248–254. Drohobych: Posvit [in Ukrainian].

5. Hirniak, S. (2014). Teksty tvoriv Stefana Kovaliva yak reprezentanty movnykh osoblyvostei Skhidnoi Halychyny [Texts by Stefan Kovaliv as Representatives of the Linguistic Features of the Eastern Galicia]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Seriiia 10: Problemy hramatyky i leksykologhii ukrainskoi movy – Scientific Journal of the M.P. Drahomanov National Pedagogical University. Series 10: Problems of grammar and lexicon of the Ukrainian language*, 11, 171–177 [in Ukrainian].

6. Hnatiuk, M. (1992). Uchytel zhyttia liudskoho [The teacher of human life]. *Dzvin – Bell*, 7–8, 131–136 [in Ukrainian].

7. Horak, R. (1998). *Stefan Kovaliv. Do 150-richchia vid dnia narodzhennia [Stefan Kovaliv. To the 150th anniversary of his birth]*. Truskavets: «Frankova Krynytsia» [in Ukrainian].

8. Horak, R. (1999, April 22). Stefan Kovaliv: do 150-richchia vid dnia narodzhennia [Stefan Kovaliv: to the 150th anniversary of his birth]. *Literaturna Ukraina – Literary Ukraine* [in Ukrainian].

9. *Dokumentalno-mystetska vystavka «Stefan Kovaliv i obrazky z halytskoi Kalifornii» [Documentary and art exhibition «Stefan Kovaliv and samples from Galician California»]*. (2013). Drohobych: Muzei «Drohobychchyna» [in Ukrainian].

10. Kovaliv, S. (2011). *Opovidannia, statti, shchodennyk (Z nedrukovanoi spadshchyny) [Stories, articles, diary (From an unpublished heritage)]*. Drohobych: Surma – Lviv – IAUP Institute [in Ukrainian].

11. Kovaliv, S. (2009). *Opovidannia. Kazky. Lysty (Z nedrukovanoi spadshchyny) [Storytelling. Tales. Letters (From Unpublished Legacy)]*. Boryslav [in Ukrainian].

12. Kolinko, O. (2002). *Stefan Kovaliv. Mala proza kriz pryзму chasu (suchasna interpretatsiia) [Stefan Kovaliv. Small prose through the prism of time (modern interpretation)]*. Kyiv: Znannia Ukrainy [in Ukrainian].

13. Kravets, O. (1998, July 29). Do 150-richchia vid dnia narodzhennia Stepana Kovaliva [To the 150th anniversary of the birth of Stepan Kovaliv]. *Halytska zoria – Galician star* [in Ukrainian].

14. Mykulych, O. (2008). Boryslav u tvorchosti Stefana Kovaliva [Boryslav in the works of Stefan Kovaliv]. *Ivan Zeh. Seriiia: Vydadni postati u naftovii istorii mista Boryslava – Ivan Zeg. Series: Outstanding figures in*

the oil history of the city of Borislav (pp. 72–82). Drohobych: vydavets Surma S. [in Ukrainian].

15. Mykulych, O. (1998, May 15). Vshaniuemo Stefana Kovaliva [Honor Stefan Kovaliv]. *Naftovyk Boryslava – Oilman Boryslav*, 44 (6807) [in Ukrainian].

16. Mykulych, O. (1998, October 9). Talant, hidnyi podyvu. Do 150-richchia vid dnia narodzhennia Stefana Kovaliva [Talent, worthy of amazement. To the 150th anniversary of the birth of Stefan Kovaliv]. *Naftovyk Boryslava – Naftovik Borislav*, 86 (6849) [in Ukrainian].

17. Pankiv, I. (1992, December 24). Vchytel «Halytskoi Kalifornii» [Teacher of Galician California]. *Halytska zoria – Galician star* [in Ukrainian].

18. Pastukh, R. (1999, January 19). Uchytel, pysmennyk, patriot [Teacher, writer, patriot]. *Za vilnu Ukrainu – For free Ukraine* [in Ukrainian].

19. Solovka, O. (1998). Arkhiv Stefana Kovaliva iz koleksii muzeiu «Drohobychchyna» [Archive of Stefan Kovaliv from the collection of the museum «Drohobychyna»]. In O.V. Mykulych (Ed.), *Boryslav: mynule i suchasne – Boryslav: past and present* (pp. 37–39). Drohobych [in Ukrainian].

20. *Stefan Kovaliv ta Ukrainyskyi literaturnyi protses: prohrama Vseukrainskoi naukovoï konferentsii z nahody 150-richchia vid dnia narodzhennia S. Kovaliva* [*Stefan Kovalov and the Ukrainian literary process: program of the All-Ukrainian Scientific Conference on the occasion of the 150th anniversary of S. Kovaliv's birth*]. (1998, December 24–25). Boryslav [in Ukrainian].

21. Shalata, M. (2009). Nevidome z tvorchosti S. Kovaliva [Unknown from the work of S. Kovaliv]. In S. Kovaliv, *Opovidannia. Kazky. Lysty (Z nedrukovanoi spadshchyny) – Story. Tales. Letters (From Unpublished Legacy)* (pp. 3–12). Boryslav [in Ukrainian].

BILA Svitlana – Candidate of Historical Science, Associate Professor of the World History and Special Historical Disciplines Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (bilasvitlana24@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9506-2789>

DRAHAN Volodymyr – Postgraduate Student, World History and Special Historical Disciplines Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (zosh3_borislav@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7423-4473>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.42.165066>

HISTORICAL AND ETHNOGRAPHIC VIEWS OF STEFAN KOVALIV IN THE WORKS OF THE UKRAINIAN SCHOLARS DURING THE INDEPENDENT UKRAINE

***Abstract.** The article describes the works of the Ukrainian scholars of the period of independent Ukraine, in which the emphasis on the analysis of S. Kovaliv's historical and ethnographic views was directly or indirectly addressed. In the course of the study the authors have systematized, analysed and summarized a number of special and non-special researches: monographs, periodicals, scientific-publicist works, articles and reports in the regional press.*

In the course of the analysis, it was found that S. Kovaliv was the author of a number of regional studies, several special historical, ethnographic and folklore works. Special attention is paid to the fact that the researchers of S. Kovaliv's life and activity during the period of Ukraine's independence discovered, characterized and published yet unpublished multi-genre works of the Boryslav writer and public-educational figure. They note that in his writings S. Kovaliv demonstrated the peculiarities of a complex cultural-educational and socio-economic situation in the western Ukrainian lands of the last quarter of the nineteenth and early twentieth centuries.

A comprehensive analysis of the works of contemporary intellectuals who, in their research, resorted to the study and analysis of S. Kovaliv's multi-genre creative heritage will become a new promising direction for further research.

Key words: *Stefan Kovaliv, independent Ukraine, historical-local lore views, creative heritage, Ukrainian humanities, monographs, research, articles, reports.*

Стаття надійшла до редакції 08.11.18.